

Emnekode : PS-101
Kandidatnr. : 4 ~~38290~~ 3812
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 1 av 20

OPPGAVE 1:

Holdninger defineres som "en persons tilbøyelighet til å reagere på en bestemt måte ovenfor andre mennesker, ting eller hendelser".

Den mest vanlige måten å dele inn holdninger er trekomponentmodellen.

Denne går ut på at holdninger kan deles inn i en kognitiv, en affektiv og en adferdsmessig ~~del~~ del.

Den kognitive, eller tankemessige, delen går på at når vi observerer, leser om eller hører om ting og hendelser danner vi oss tanker og meninger om emnet.

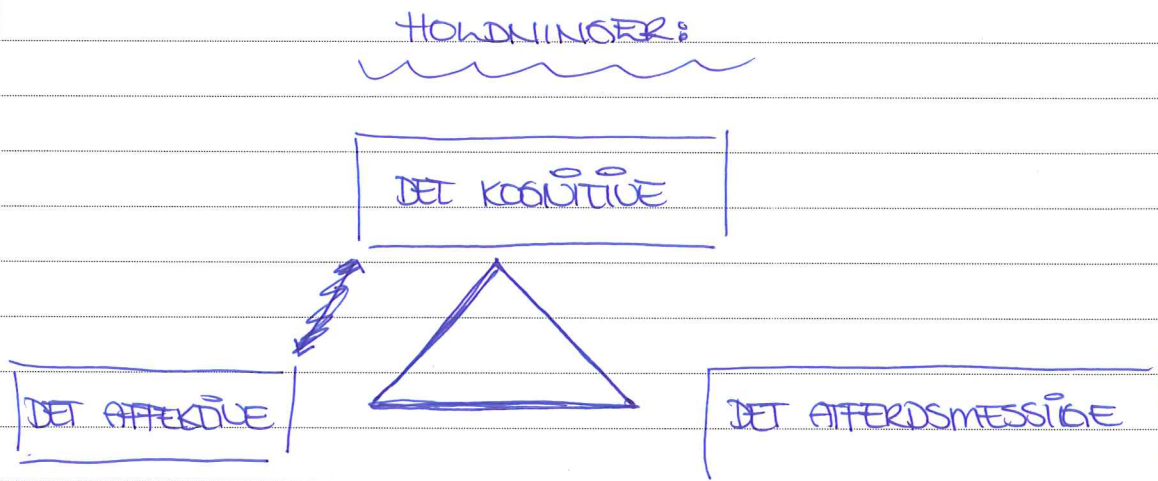
Den affektive eller følelsesmessige komponenten går på at ~~at~~ når vi ser, hører eller leser om noe (noen) vekker det positive eller negative følelser i oss.

Denne komponenten er den som er vanskeligst å endre da vi knytter et sterkt eierskap og prestige til følelsene våre. Den kognitive komponenten er ofte den svakeste fordi vi mangler nok informasjon om temaet. Den siste komponenten er den adferdsmessige. Det er denne som kommer lettest til uttrykk hos oss. Den viser vi i alt vi gjør; hva vi studerer, hvem vi omgås, hva vi liker å gjøre på fritiden etc.

FIGUR →

TRIKOMPONENTMODELLEN:

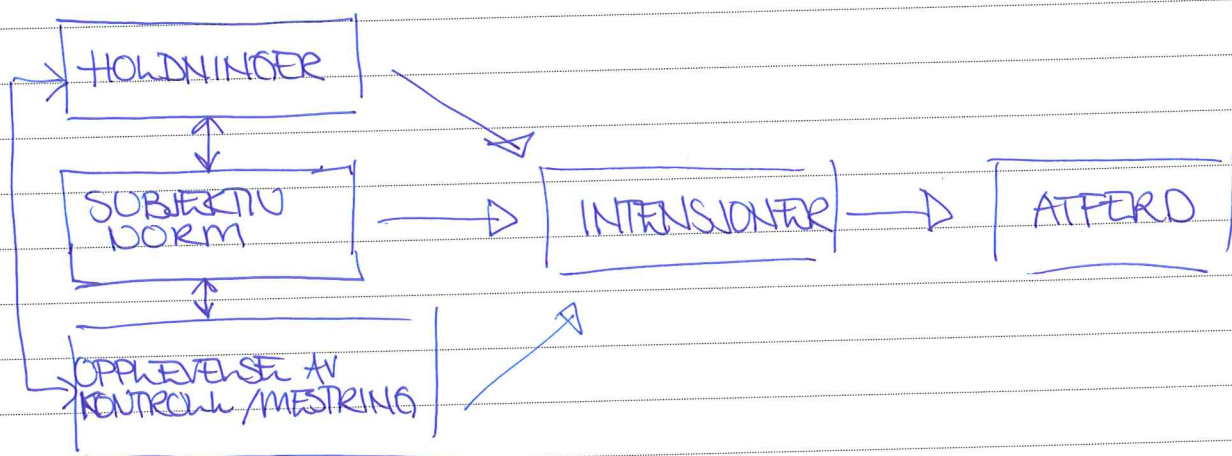
Det er ikke alltid det er samsvar mellom våre holdninger og atferden vår. Flere ganger vil atferden vår bli påvirket av f.eks sosiale hensyn. En person som er svært opptatt av god helse blir f.eks invitert hjem til svigerforeldrene sine for første gang. Til middag skal de ha noe skikkelig usunt og personens holdninger til maten er at dette er noe han unødvendig vil spise. Fordi det regnes som svært uhøflig å ikke ville spise det du får servert når du er middagsgjest kan vi tenke oss at personen smiler som best han kan og spiser middagen. Han tar her altså et sosialt hensyn både til den som har laget maten (så ikke han/hun blir såret) og til den som har ~~blitt~~ utstedt invitasjonen (så resten av familien ikke skal synes at han/hun har tatt med seg

hjem en uhøflig person).

Ofta blir vi også utsatt for sosial læring og påvirkning. Jeg husker tilbake til da jeg gikk i 8.klasse og alle venninnene mine var enige med meg om at røyking var ekkelt. Var det en ting vi aldri skulle begynne med så var det å røyke. ~~Kalder dette mangelen~~
Allerede ~~da~~ da vi gikk ut av 10.klasse var det flere av dem som røkte. Vi blir påvirket av menneskene rundt oss til å gjøre ting vi i utgangspunktet har en negativ instilling til, men fordi vi ønsker å passe inn og bli godtatt går vi ut likevel.

Ikke Ajzen utviklet "teorien om planlagt atferd".

Han mente at atferden vår styres av intensjoner, som igjen styres av våre holdninger, det vi opplever som samfunnets norm, og til slutt vår følelse av kontroll og mestringsene. Tenk en person som er svært opptatt av

Emnekode : PS 101
Kandidatnr. : 3812
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 4 av 20

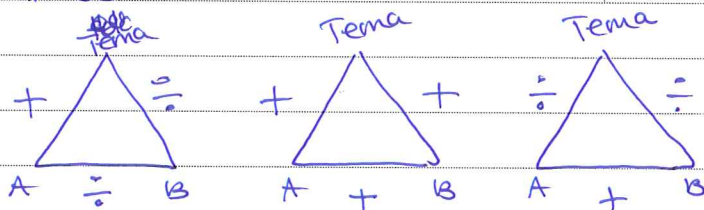
å ha god helse, men som også røyker. Hvis denne personen har en holdning om at det å røyke korter ned livet vil dette påvirke individets intensjoner i retning av å slutte å røyke. Videre vil intensjonen påvirkes av den subjektive normen, det individet selv oppfatter som normen. Kanskje dette individet er i en vennegjeng der det å slutte å røyke blir sett på som "forrådelig" overfor de andre medlemmene som ikke ~~er~~ ønsker å slutte, eller kanskje det å følge sine drømmer og utfylle sine potensialer blir oppmuntret. ~~Ikke~~ ~~enda~~ Til slutt må vi også se på hvorvidt en person føler at han/hun har evnen til å gjennomføre det han/hun ønsker. Innehar individet den kunnskapen ~~er~~ ~~trengs~~ og de ferdighetene som trengs eller har ~~de~~ individet satt litt høye forhåpninger til seg selv? Alle disse tingene vil påvirke intensjonen i den ene eller den andre retningen, f.eks. mot å prøve å slutte å røyke eller å la det være, og til slutt vil det som veier tyngst bli utslagsgivende for atferden.

Når det ikke er samsvar mellom holdninger og atferd vil vi oppleve en ubalanse. På samme måte som at mennesker i attribusjonsteorien streber etter fullstendighet, streber vi også i samspillet mellom holdninger og

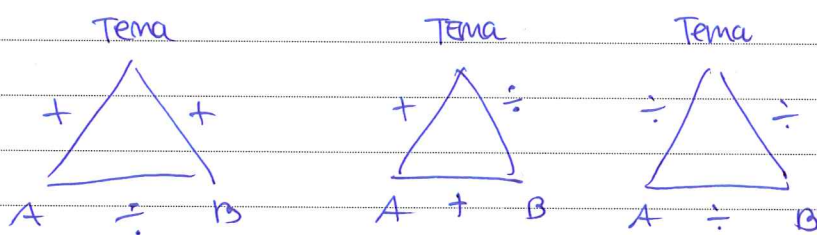

Emnekode : PS 101
 Kandidatnr. : 3810
 Dato : 26.11.10
 Ark nr. : 5 av 20

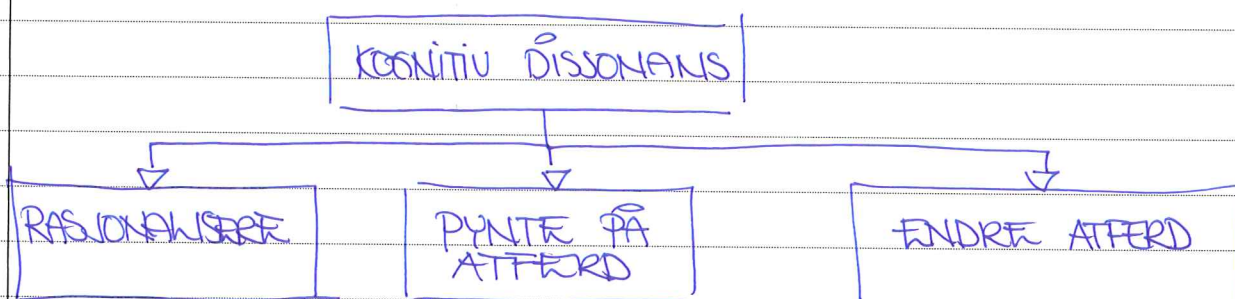
atferd etter en følelse av at \hat{u} er i balanse. Når \hat{u} er i ubalanse vil det medføre at \hat{u} opplever ~~et ubehag~~ et ubehag.

BALANSE

Vi tenker oss at \hat{u} har to individer og deres holdninger til et gitt tema. Fortegnene (+/÷) sier noe om hvilket forhold individene har til tema og til hverandre.

UBALANSE:

Ifølge Heider vil et individ føle balanse dersom ~~de~~ dets forhold til ~~de~~ det gitte tema stemmer overens med dets forhold til det andre individet. Når \hat{u} opplever en slik ubalanse ~~vil~~ vil \hat{u} ka det som kalles en kognitiv dissonans (Festinger). En kognitiv dissonans beskrives også ^{som} det er noe i forholdet mellom ~~tanke og følelse~~ ~~tanke og følelse~~ tanker / følelser og atferd som skurrer. Dette er ubehagelig, og det skaper en motivasjon for \hat{u} gjøre en endring, redusere ubehaget. \hat{u} redusere ubehaget kan enten gjøres ved \hat{u} ~~begge deler~~ rasjonalisere, pynte på atferden eller \hat{u} endre atferd.

Hvilken strategi vi velger avhenger av styrken på ubehaget. Ta for deg en som røyker. Hvis dette medfører bare litt ubehag vil denne personen velge å rasjonalisere.

Rasjonalisering er en mekanisk forsvarsmekanismen som innebærer at vi argumenterer og gir forklaringer som skal overbevise oss selv og andre om at atferden faktisk er ok.

"jeg røyker mye mindre nå enn før, ettersom røykeloven har kommet".

Hvis atferden vår medfører et moderat ubehag kan det være at vi pynter litt på den. Vi kan bytte til light-sigaretter eller kjøre scooter istedenfor bil etc.

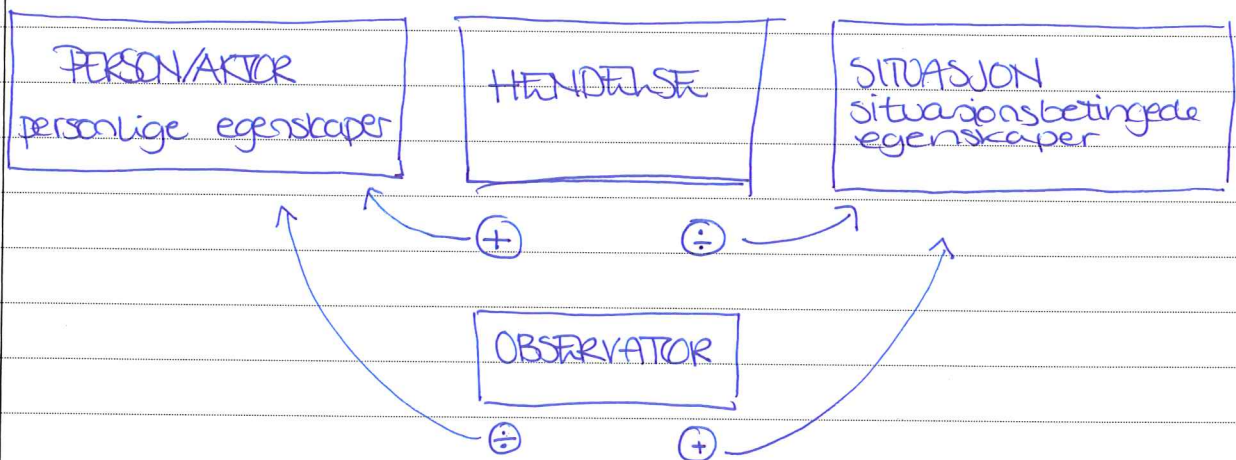
Hvis derimot atferden medfører et sterkt ubehag kan det hende at individet velger å slutte å røyke.

Emnekode : PS 101
Kandidatnr. : 3812
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 7 av 20

OPPGAVE 3:

Attribusjon handler om hvordan vi tillegger andre mennesker ~~eg~~ positive eller negative egenskaper i forsøk på å forklare deres atferd eller en hendelse. Vi kan enten attribuere mot personen og personens egenskaper, eller så kan vi attribuere mot den aktuelle situasjonen. Forskning viser at vi mennesker har en tendens til å attribuere på en bestemt måte

Dersom vi selv er aktør/deltaker og vi er utsatt for en negativ hendelse har vi en tendens til å skylda på situasjonen "jeg kom sist i mål fordi en av de andre dyttet meg så jeg falt". Er vi derimot observator av en negativ hendelse skyldes vi attribuere vi mot personen: "han har brukt hele semesteret på festing fremfor å lese så det er ikke rart at han strøk på eksamen". Når det er snakk om positive hendelser har vi en tendens til å gjøre det motsatte.

Emnekode : Ps 101
Kandidatnr. : 3812
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 8 av 20

En ny toppsjef i et firma som går med stort overskudd har kanskje "fått alt rett i hendene, alt var klappet og klart før han trådte inn i stillingen og alt han måtte gjøre var å smile og signere." Det har altså ingenting med hans personlige lederegenskaper å gjøre. Har en selv fått en A på eksamen vil vi ha en tendens til å si at vi har lest godt og jobbet bra med faget.

En persons selvbilde vil også ha mye å si for hvordan han/hun attribuerer. Har en person et svært dårlig selv bilde vil han/hun ha det vanskelig for å tillegne seg selv gode egenskaper.

Attribusjonsprosessen består av tre hoveddeler:
OBSERVASJON:

Alt begynner med at vi observerer en hendelse. Dette kan skje direkte, med at vi selv er vitne, eller ved at noen andre forteller oss hva som har skjedd - en representasjon.

DOBERSCHE INTERPRETASJON:

Her ønsker vi å finne ut om handlingen var intendert/planlagt eller om det skjedde av tilfeldighet. Her ligger en stor kilde til feilattribusjon da vi tillegner mennesker intensjoner og da også egenskaper vi ikke har noe reelt grunnlag for.

Emnekode : PS 101
Kandidatnr. : 3812
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 9 av 20

ÅRSÅRSFORKLARING:

Det siste vi gjør er å finne en årsaksforklaring. Dette gjør vi av to grunner. Den første er at vi ønsker å forstå hva som har skjedd og hvorfor det skjedde. Den andre grunnen er at vi ønsker å kunne forutsi senere hendelser.

Den grunnleggende attribusjonsfeilen ligger i at vi ut fra enkelthendelser tolker atferd og generaliserer dem. Vi mennesker er bygd slik at vi liker ting som er fullstendig. Vi liker når vi ser hele bildet, og i situasjoner der vi bare ser noen biter av puslespillet tenker vi oss hvordan resten av bitene kanskje kan være, slik at vi får et helt og fullstendig bilde. ~~De blir generaliserte av menneskers~~ Når vi ut fra en enkelt hendelse forsøker å si noe om personens egenskaper, og personlighet, verdier osv. har vi et lite nyansert bilde og vi vil svært ofte sitte igjen med et dårlig inntrykk som ikke stemmer overens med hvordan personen faktisk er. ~~blender oss~~

Vi setter mennesker i bås uten å kjenne dem, og vi plasserer dem i stereotyper.

For å hindre at vi gjør grove attribusjonsfeil bør vi danne oss et så nyansert bilde som mulig av situasjonen før vi trekker konklusjoner og uttaler oss. Ikke alle blondiner er dumme og ikke alle innvandrere er voldtektsmenn selv om det er dette du hører om på nyhetene.

Emnekode : PS 101
Kandidatnr. : 3812
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 10 av 20

OPPGAVE 5:

Vi kan dele atferd i ulike kategorier, og de to ytterpunktene kaller vi ~~asosial~~ sosial og prososial atferd.

asosial ←————→ prososial

Prososial atferd kalles også altruisme eller hjelpeatferd. Her vil individet hjelpe andre uten en eneste baktanke eller forventning om å få noe igjen. Den helt motsatte typen atferd er sosial atferd. Her vil individet være fysisk/psykisk fiendtlig innstilt ovenfor andre mennesker.

Aggresjon kan ha både en negativ og en positiv forstand. I en positiv forstand tenker vi på mennesker som enten på jobb eller i en idrett er svært pågående og iherdig.

Aggresjon i negativ forstand

I denne oppgaven skal jeg fokusere på aggresjon i negativ forstand, herfra kun kalt aggresjon.

HVA KENNETEGNER AGGRESJON?

- aggresjon er fiendtlig atferd der individet ønsker å påføre andre mennesker eller gjenstander skade.
- fokuset ligger på intensjonen og ikke utfallet, var dette med vilje eller var det et uhell? Det er f. eks. i rettsvesenet stor forskjell på aktsomt og uaktsomt drap.

Emnekode : PS 101
Kandidatnr. : 3812
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 11 av 20

- ~~elle~~ aggresjon kan ha både karakter av å være fysisk eller psykisk, direkte eller indirekte.

	FYSISK	PSYKISK
direkte	slag/spark	hån/utskjelling
indirekte	unnlate å hjelpe en i nød	baksnakking

direkte : da går du gjerne "rett i strupen" på den/det du er sint på

indirekte : dette er en mer sublim form for aggresjon, der du kanskje tier ting ihjel i en situasjon og så får du utløp for aggresjonen senere. Her er det mange som gir utløp for sin aggresjon mot noen ~~de~~ som ikke nødvendigvis har noe med den konkrete saken å gjøre fordi de kanskje er redde for å vise den personen det faktisk gjelder ha de mener.

- En felles betegnelse på slik aggresjon er at det er negativ, uønsket og destruktiv atferd.

Emnekode : PS 101
Kandidatnr. : 3812
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 12 av 20

Det finnes flere forklaringsmodeller til hvorfor mennesker er aggressive.

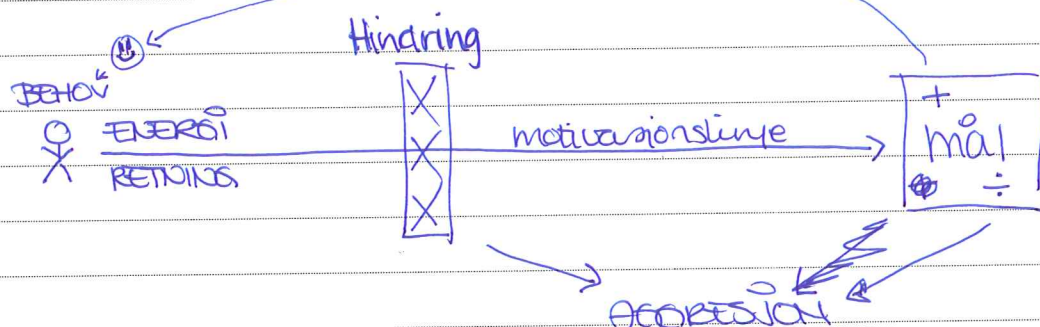
1: Aggresjon som instinkt

Her hevdas det at mennesker er aggressive av natur, vi har det ~~innbygget~~ i oss akkurat som dyr. Det har i denne sammenhengen blitt forsket mye på dyr for å forklare aggressive tendenser som instinkt og det trekkes paralleller mellom dyrene og mennesker. Et kjent forsøk går på forskjellen mellom katter som vokser opp sammen med rotter, og katter som ikke gjør det. Forskningen viser at imotsetning til katter som vokser opp uten rotter vil de kattene som gjør det i liten eller ingen grad bli rottearepere. Aggresjon som instinkt vil hovedsakelig være knyttet til vårt overlevelsesinstinkt. En kan si at den ene gruppen av katter har så på rottene som mat, og for å overleve må man jo spise.

Freud hevdet at i mennesket er det en livsdrift og en dødsdrift, og at dersom dødsdriften blir for sterk/stor vil det kunne resultere i aggresjon. Mennesket må gi utslipp for noe av den energien vi har i oss for å forsøke å redusere dødsdriften.

2: Aggresjon - frustrasjons modellen

Tenk deg en person som har et behov, denne personen setter seg et mål for å dekke dette behovet og retter sin energi i atferd for å komme nærmere dette målet. Dersom denne personen får positive tilbakemeldinger på sin atferd, vil han gjenta denne. Dette kalles operant betinging der individet lærer ved å få positive eller negative responser på sin atferd. (Den andre formen for læring kalles klassisk betinging og her vil individet knytte sammen en type stimuli med en bestemt respons. Eks. Watsons forsøk med Albert og hans kjelerotte). Før denne personen derimot negative tilbakemeldinger på sin atferd vil dette resultere i frustrasjon, ~~og~~ som videre kan føre til aggresjon. Det samme gjelder dersom det oppstår en hindring som gjør at individet ikke når sitt mål. Denne teorien ble for første gang lansert i 1937, og ble senere videreutviklet av Berkowitz til det han kalte "den

Emnekode : 75 101
Kandidatnr. : 3812
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 14 av 20

kognitiv-assosiativ modellen". Han hevdet at slike negative opplevelser som frustrasjon, smerte og møter med mennesker vi ikke liker blir kodet og lagret i kjernen av hukommelsen vår. Her blir de koblet til negative tanker og følelser og dette danner et kognitiv-assosiativt nettverk i hodet vårt. Når vi senere kommer i situasjoner vi opplever som negative vil dette trigge vårt k.a. nettverk og vi vil bli aggressive. En annen mulighet er at opplevelsen trigger det vi kaller fluktnettverket, at vi istedenfor å ønske "to stay and fight" ønsker vi "to run and hide". Hvilket av nettverkene som trigger avhenger av den konkrete situasjonen, og tidligere erfaringer.

3: Aggresjon som læring

Sosialpsykologen Bandura hevdet at mennesker blir aggressive av å observere andre mennesker som opptrer aggressivt. Han fokuserte særlig på hvordan barn blir påvirket av å se voksne, og da spesielt foresatte/nære omsorgspersoner, ~~opp~~ som er aggressive overfor hverandre. Han mente også at kilder som TV, filmer og videospill har stor påvirkning på barn og unge. AKTIVERINGSOPPTATTNINGEN går på at barn som observerer aggressiv atferd selv blir aggressive. En annen teori går på at barn som observerer aggressiv atferd

Emnekode : PS 101
Kandidatnr. : 3812
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 15 av 20

får utløp for sin egen aggresjon gjennom nettopp det å se de andre. Derfor vil de selv bli mindre aggressive. Dette kalles KATARSISSOPPFATNINGEN. Katarsis betyr renselse. Midt imellan ligger ~~den~~ ~~NUHYPOTHESEN~~ NUHYPOTHESEN, som sier at det ikke finnes grunnlag for å si at det å observere andres aggressive atferd verken gir positivt eller negativt utslag. Da det er aktiveringsoppfatningen som er den mest logiske er det denne som har fått størst oppslutning.

Emnekode : PS101
Kandidatnr. : 23812
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 16 av 20

OPPGAVE 6:

Zimbardos fengselsforsøk var et forsøk som gikk ut på å teste autoritære tendenser, og hvordan det utvikles autoritær atferd i sosiale systemer. Forsøket fant sted på Stanford University i USA, der Zimbardo selv var professor. De bygde om kjelleren på universitetet til et primitivt (i forhold til hvordan norske fanger har det) fengsel og delte inn 22 representative forsøkspersoner i to grupper. Den ene gruppen skulle spille fanger, og den andre gruppen skulle spille vokter. Zimbardo deltok selv i eksperimentet som vokter. ~~De alle~~ Alle forsøkspersonene måtte på forhånd gå gjennom en rekke både fysiske og psykiske tester for å være sikker på at alle var både fysisk og psykisk friske. Når de ankom "fengselet" fikk vokterne utdelt uniform og fangene fikk utdelt en "fangearakt". Dette kan ha vært med å forsterke rolleidentifiseringen. En rolle er et sett av forventninger som ~~er~~ stilles til en bestemt posisjon i en gruppe. Disse forventningene stilles i hovedsak av de andre medlemmene i gruppen, men ~~er~~ ~~er~~ også ~~er~~ hvilke forventninger du tror at de andre har til din rolle. Rolleidentifisering vil si til hvilken grad ~~du~~ du innfører deg med forventningene og retter din atferd etter dem når du utøver din rolle. Noen ganger er

Emnekode : PS 101
Kandidatnr. : 38 12
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 17 av 20

roller tildelt spesifikt (som rollen som fange/vokter), og noen ganger overlates det til tilfeldighetene og individene får ta den plassen de selv føler er naturlig.

~~Da hvis ble etter forsøkespersoner~~

Hvis vi isolert ser på vokterne som gruppe ser vi at én av dem velgik tok plassen som leder mens noen av de ble fangesympatisører (de synes litt synd på fangene). Blandt fangene var det de som trivdes med å lage bråk og opprør, og de som helst ikke ville bli sett.

For forsøket startet fikk alle deltakerne streng beskjed om at det var helt forbudt å utøve noen form for vold. Dette gjaldt både for fangene og vokterne, men det tok ikke lang tid før det sprøtte seg en norm blant vokterne om at vold og fornedring ikke bare var ok, men faktisk helt nødvendig for å holde kontroll på fangene. En norm er en felles spilleregul innad i en gruppe som sier noe om hva som er akseptabel og uakseptabel atferd i en gitt situasjon. Normer kan være gitt eksplisitt (f.eks. Norges lover som er nedskrevet i en bok) eller de kan være gitt implisitt (typisk tatts kumenskap, noe alle i gruppen bare vet). Normer vi ble påvirket av de som er i gruppen ved at alle individene er unike og vil tolke normene noe ulikt og derfor handle noe ulikt

Emnekode : PS 101
Kandidatnr. : 38 12
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 18 av 20

etter dem. Dersom et individ bryter en av gruppens sanksjoner vil det bli møtt med sanksjoner. Sanksjonene vil variere ut fra grad av alvorlighetsgrad på bruddet, og hvem som bryter normene. En leder vil f.eks møte mindre sanksjoner enn et vanlig gruppe-medlem. En sterk leder vil også kunne legge press på de andre medlemmene til å følge normene slik han ser det passer best. I forsøket så vi at lederen for vokterne var en svært dominerende person som overtalte de fleste vokterne til å følge ham blindt. Det utviklet seg en form for GROUPTHINK prosess blant vokterne. Groupthink er ifølge Irving L. Janis en ~~pos~~ konsekvens av flere uheldige ~~prosesser~~ prosesser i en gruppe. Janis ~~delte disse~~ ^{delte disse} inn i tre kategorier av symptomer:

- Overvurdering av gruppens makt og moral
→ her er gruppen svært optimistisk til eget arbeid og har en sterk tro på at deres handlinger er moralsk riktig (at vaktene brukte vold var nødvendig fordi forsøket innebar at de skulle ha kontroll på fangene til enhver tid)
→ gruppen ser på seg selv som usårbar og utsetter seg gjerne for risiko.

- mental innsnevring
→ gruppen ser på andre ledere som uegnete

Emnekode : PS 101
Kandidatnr. : 3812
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 19 av 20

svake, lite kompetente etc., og setter gjerne sin egen leder i høysetet.

•press i retning av enighet/konsensus

→ her utøver individene stor grad av selvrensensur i frykt for å bli møtt med sanksjoner, og for å overbevise seg selv om at det de holder på med er rett

→ de som ~~leg~~ uttrykker uenighet overfor resten av gruppen blir møtt med sanksjoner (repsasier, kalde skuldre, blikk etc).

→ det utnevnes gjerne tankevoktere som skal passe på at ikke uønsket informasjon når gruppen.

Ifølge Janis oppstår groupthink i grupper med sterke ledere, der det ~~oppfattes~~ ^{gjøres} som de er i en krise/unntakstilstand, og gruppen må da eksistere over en viss tid for at medlemmene skal kunne legge press på hverandre.

Som vi så i forsøket ble de vokterne som sympatiserte med fangene og som prøvde å være litt greie med dem, når lederen for vokterne hadde bestemt noe annet, utsatt for hån, ~~et~~ utskjelling og vold. I et isolert sosialt system der de ikke møtte noen fermer for reaksjoner fra omverdenen på den atferden og de normene de

Emnekode : PS 101
Kandidatnr. : 3812
Dato : 26.11.10
Ark nr. : 20 av 20

Utviklet er det ikke lett å se at det de holder på med er fullstendig uforsvarlig og kanskje stikk i strid med deres individuelle normer og verdier.

Som vi så i forsøket tok det ikke lang tid før individene levde seg så inn i rollene at de glemte at det fantes en virkelighet utenfor fengselet. De spilte ikke lenger fanger og voktere, de VAR fanger og voktere. Forsøket var ment å vare i 14 dager men ble avbrutt allerede etter 5 dager. Da kom Zimbardos kone på besøk og fant sin mann ferd med å slå innel en av "fangene".

Dette er det samme som skjer i realityshow som Robinson og Paradise Hotel. Det utvikles egne normer for de som er isolert fra omverdenen og de lever seg så inn i rollene at de glemmer at det finnes en virkelighet utenfor dette sosiale systemet som overhodet ikke ville akseptert den atferden de viser.